

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»

Кафедра публічного управління та адміністрування

Методичні рекомендації
для практичних (семінарських) занять студентів економічного
факультету з дисципліни «ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА»

для студентів усіх форм навчання
спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування ,
081 «Право»

Методичні рекомендації для практичних (семінарських) занять студентів економічного факультету з дисципліни «Основи конституційного права»
(назва навчальної дисципліни)

здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

«Право»,

(назва освітньої програми)

спеціальністю

081 «Право»

(шифр і назва спеціальності)

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Коновалов О.Л., кандидат історичних наук, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування

Схвалено на засіданні кафедри

публічного управління та адміністрування

Протокол від „ 27 ” _____ серпня 20 20 року № 1

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності

Протокол від „ 27 ” _____ серпня 20 20 року № 1

Затверджено на Вченій раді факультету

економічного

Протокол від „ 27 ” _____ серпня 20 20 року № 1

Завідувач кафедри

_____ (Потравка Л.О.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“27” серпня 2020 року

Змістовна частина 1. Загальні положення конституційного права України. Основи правового статусу особи в Україні.

Тема 1. Конституційне право України - провідна галузь національного права України.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття та предмет галузі конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України.
2. Конституційно-правові норми та їх специфіка. Підстави класифікації та види конституційно-правових норм.
3. Конституційно-правові принципи та інститути.
4. Поняття, структура та специфіка конституційно-правових відносин.
5. Поняття та система джерел конституційного права України.
6. Відповідальність в конституційному праві.
7. Предмет, система, джерела та функції науки конституційного права.

Теми рефератів, доповідей

1. Система конституційного права.
2. Місце науки конституційного права в системі юридичних наук.
3. Поняття та предмет навчальної дисципліни „Конституційне право України”.

Перелік ключових термінів та понять теми: конституційне право, державне право, галузь, наука конституційного права, функції, форма конституційного права, природні та позитивіські джерела конституційного права, норма конституційного права, інститут конституційного права, конституційні правовідносини, конституційно-правова відповідальність

Методичні вказівки:

Під час розгляду теоретичних положень звернути увагу на понятті предметі галузі конституційного права. Співвідношення термінів “конституційне право” і “державне право”. Місце та роль конституційного права в системі права України.

Розглянути систему галузі конституційного права. Необхідно знати поняття та види конституційно-правових інститутів. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, види та структура. Специфіка конституційно-правових норм.

Кожен студент на семінарському занятті має мати Конституцію України та вміти нею користуватися. Необхідно знати які є джерела галузі конституційного права України. Види джерел та їх юридична природа. Місце

Конституції України та конституційних законів у системі джерел галузі конституційного права.

Звернути увагу на суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин (по можливості наводити приклади).

Вміти розрізняти юридичну відповідальність, зокрема, відповідальність в конституційному праві.

Вміти обґрунтувати, що конституційне право явиступає як навчальна дисципліна.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на найбільш загальну теорію конституційного права, його розуміння, як галузі права, галузі законодавства, юридичну науку та навчальну дисципліну, місце і роль в системі національного права України.

Тема 2. Конституція України та її розвиток

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття, ознаки та предмет конституції.
2. Структура та види конституцій.
3. Основні положення теорії конституціоналізму: сутність, функції, риси та юридичні властивості конституції. Охорона конституції.
4. Історія конституційного розвитку України.
5. Порядок прийняття, введення в дію Конституції України та внесення до неї змін.
6. Поняття, основні етапи та головні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні акти незалежної України: загальна характеристика.
2. Перша Конституція незалежної Української держави - Конституція УНР від 29 квітня 1918 року.
3. Розробка і прийняття Конституції України 1996 року.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття конституції, види конституцій, конституціоналізм, етапи розвитку конституціоналізму, розвиток Конституції України, розробка та прийняття Конституції України 1996 року, риси та властивості Конституції України, функції конституції, форма, зміст та структура Конституції України, юридичні властивості Конституції України, охорона Конституції України.

Методичні вказівки:

Для підготовки до семінарського заняття необхідно мати Конституцію України та знати її основний зміст

Вміти обґрунтувати місце конституції в системі національного законодавства.

Знати історію конституційного розвитку України. Опрацювати першу конституцію Української незалежної держави – Конституція УНР від 29 квітня 1918 р.

Студент має знати структуру Конституції України. Вміти характеризувати юридичні властивості Конституції України. Вміти обґрунтовувати значення Конституції України для розвитку української державності.

При вивчення теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 13, 14 та 15 Конституції України, проблеми конституційної реформи в Україні.

Тема 3. Основні риси конституційного ладу України.

Семінарське заняття – 2 год.

Семінар 1 – 2 год.

1. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з суспільним та державним ладом.

2. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України.

3. Народний суверенітет і його співвідношення з національним і державним суверенітетом. Форми здійснення народовладдя.

4. Форма правління, територіального устрою та державно-правового режиму згідно Конституції України.

5. Конституція про основні функції і обов'язки Української держави.

6. Захист конституційного ладу України.

Теми рефератів, доповідей

1. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України.

2. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут.

3. Політичні, економічні і соціальні засади конституційного ладу України.

Перелік ключових термінів та понять теми: конституційний лад, державний лад, принципи конституційного ладу, основи конституційного ладу, норми конституційного ладу, основи конституційного ладу як

загальний конституційно-правовий інститут, гуманістичні засади конституційного ладу, норми, що закріплюють форму української держави, якісні риси конституційного ладу, економічні, політичні, правові, соціальні, культурні, мовні, духовні засади конституційного ладу.

Методичні вказівки:

Готуючись до семінару, необхідно привернути увагу до ключових понять, які притаманні вказаній темі та засвоїти їх. Вміти аналізувати поняття конституційного ладу та його співвідношення з державним ладом. Звернути увагу на принципах конституційного ладу України. Вміти визначити норми Конституції України, що закріплюють конституційний лад в Конституції України.

При висвітленні гуманістичних і демократичних засад конституційного ладу України вміти наводити конкретні приклади та механізми їх забезпечення.

Вміти обґрунтовувати особливості республіканської форми правління в Україні. Характеризувати державно-політичний режим в Україні.

Підготовка до семінару передбачає знання конституційних принципів культурної та мовної політики Української держави. Статус української мови як державної мови. Гарантування Конституцією України вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України.

При вивчення теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 1 Конституції України, теорію суверенітетів, формальні та змістовні ознаки Української держави.

Тема 4. Конституційно-правові основи статусу людини і громадянина. Громадянство України. Правове становище іноземців та осіб без громадянства. Правовий статус біженців.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття та види правових статусів людини і громадянина. Поняття та елементи конституційного правового статусу людини та громадянина.

2. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх конституційне закріплення.

3. Громадянство України: поняття, ознаки, принципи.

4. Належність, набуття та припинення громадянства України.

5. Поняття правового статусу іноземців та осіб без громадянства. Правове регулювання перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.

6. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення законів України.

7. Правовий стан біженців в Україні.

Теми рефератів, доповідей:

1. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.

2. Особливості правового статусу окремих категорій іноземців.

3. Депортація та екстрадиція іноземців.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття правового статусу людини і громадянина, основи правового статусу людини і громадянина, принципи правового статусу людини і громадянина, правосуб'єктність, громадянство, поняття громадянства, підстави набуття громадянства, підстави припинення громадянства, органи, що вирішують питання громадянства, оскарження рішень з питань громадянства, відповідальність за порушення законодавства про громадянство, правовий статус іноземців і осіб без громадянства, правовий статус біженців.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінару передбачає опанування розділу 2 Конституції України. Самостійно необхідно опрацювати Закон України «Про громадянство», знати підстави набуття, втрати громадянства.

Знання правового статусу людини і громадянина як інституту конституційного права передбачає характеристику його складових елементів. Підготовка до семінару передбачає знання норм міжнародного права з прав людини. Головним чином Загальної декларації з прав людини. Знати співвідношення міжнародно-правового і національного регулювання прав і свобод людини та забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод людини в Україні.

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні передбачає опрацювання закону України «Про правовий статус іноземців» знати поняття “іноземець” та види іноземців. Правова регламентація режиму іноземців в Україні. Права, свободи і обов'язки іноземців. Депортація іноземців. Екстрадиція іноземців іноземній державі.

Конституційно-правовий статус біженців визначається законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на загальну теорію прав людини, міжнародні договори з прав людини, розділ 2 Конституції України.

Тема 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.

Семинарське заняття – 2 год.

1. Поняття, природа та риси конституційних прав та свобод людини і громадянина.
2. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.
3. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина.
4. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина.

Теми рефератів, доповідей

1. Особисті та політичні права і свободи.
2. Економічні, соціальні та культурні права і свободи
3. Українське законодавство про права, свободи, законні інтереси і обов'язки людини і громадянина.
4. Принцип свободи людини. Основні положення вчення про свободу.
5. Міжнародний захист прав і свобод.
6. Проблема обмеження прав людини.

Перелік ключових термінів та понять теми: права та свободи людини і громадянина. Класифікація прав та свобод людини і громадянина. Гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина. Обов'язки людини і громадянина., покоління прав людини, економічні, політичні, соціальні, культурні права і свободи

Методичні вказівки:

Конституційні права, свободи людини і громадянина. Права і свободи людини і громадянина, їх співвідношення. Класифікація конституційних прав і свобод. Права людини і права громадянина. Покоління прав людини. Соціально-економічні і соціально-культурні права. Особисті права і свободи. Політичні права і свобод.

Конституційні обов'язки громадян України щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів. Обов'язок не заподіювати шкоди природі, культурній спадщині, відшкодування завданих збитків. Обов'язок сплачувати податки і збори в порядку й розмірах, встановлених законом. Обов'язок неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права й свободи, честь і гідність інших людей.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на загальну теорію прав людини, міжнародні договори з прав людини, розділ 2 Конституції України.

Тема 6. Народне волевиявлення. Конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття та види виборів, їх соціальні функції.
2. Виборче право і виборча система України.
3. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії, законодавче регулювання стадій виборчого процесу.
4. Поняття та види референдумів, їх соціальні функції.
5. Призначення та проведення референдумів.
6. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян.

Теми рефератів, доповідей

1. Організація і проведення всеукраїнського референдуму. Правові наслідки всеукраїнського референдуму.
2. Організація та проведення місцевого референдуму.
3. Принцип вільних виборів та можливість його обмеження.

Перелік ключових термінів та понять теми: вибори. Соціальні функції виборів. Види виборів. Виборче право. Виборча система. Принципи виборчого права України. Виборчий процес. Референдум. Види референдумів. Предмет референдуму. Призначення та проведення референдумів.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського заняття передбачає оволодіння теоретичного матеріалу, що викладався під час лекції та засвоювався під час опрацювання матеріалів підручника. Підготовка передбачає засвоєння поняття виборів та їх соціальна функція. Види виборів. Виборче право і виборча система. Особливість виборчої системи України.

Користуючись Конституцією вміти характеризувати принципи виборчого права і їх закріплення в Конституції України.

Знати правову регламентацію стадій виборчого процесу.

Вміти обґрунтовувати поняття і соціальну функцію референдумів. Студент має звернути увагу на підставах проведення референдуму, питаннях

які не можуть бути винесені на референдум (визначаються нормами Конституції України)

Питання відповідальності за порушення виборчих прав громадян необхідно розглядати користуючись адміністративним та кримінальним Кодексом України.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 3 Конституції України, останні події пов'язані із проведенням виборів та референдумів в Україні. Важливо обдумати та виказати своє відношення до них, шляхи удосконалення цих політико-правових явищ.

Змістовна частина 2. Конституційно-правові основи організації та діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування в Україні

Тема 7. Організація державної влади в Україні. Система державних органів

Семінарське заняття – 2 год.

1. Державний механізм та державний апарат України.
2. Поняття та ознаки органу державної влади.
3. Конституційна система органів державної влади України.
4. Принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення в Конституції України.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційно-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади.
2. Контрольно-наглядові та правоохоронні органи України.
3. Взаємодія органів державної влади України.

Перелік ключових термінів та понять теми: державний механізм України. Державний апарат України. Поняття та ознаки органу державної влади. Конституційна система органів державної влади України. Принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення в Конституції України.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського заняття передбачає опанування теоретичного матеріалу та норм Закону України «Про державну службу»

Підготовка до семінару передбачає вміння студента визначати місце та роль органів державної влади в механізмі держави.

Студент має знати поняття , характеристики основних ознак та види органів державної влади, а також принципи їх організації та діяльності.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 4, 5, 6, 7, 8, 12 Конституції України.

Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.

Семінарське заняття – 2

год.

1. Поняття та ознаки парламенту. Види парламентів.
2. Чисельний склад та структура Верховної Ради України. Строки повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.
3. Компетенція та акти Верховної Ради України.
4. Статус народного депутата України.
5. Сесія Верховної Ради України. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради України.
6. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження.
7. Посадові особи Верховної Ради України.
8. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів.
9. Депутатські фракції, коаліція депутатських фракцій, Погоджувальна рада депутатських фракцій у Верховній Раді України.
10. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження.

Теми рефератів, доповідей

1. Прийняття законопроекту.
2. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України.
3. Спеціальні парламентські процедури.

Перелік ключових термінів та понять теми: парламент. Поняття та ознаки парламенту. Види парламентів. Чисельний склад Верховної Ради України. Структура Верховної Ради України. Строки повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України. Компетенція та акти Верховної Ради України. Статус народного депутата України. Сесія Верховної Ради України. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження. Посадові

особи Верховної Ради України. Депутатські фракції у Верховній Раді України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського заняття передбачає опанування теоретичного матеріалу та норм Закону України «Про Регламент Верховної Ради України»

Підготовка до семінару передбачає вміння студента визначати місце та роль Верховної Ради України в механізмі державної влади.

Поняття статусу народного депутата України визначається Законом України «Про правовий статус народного депутата», а тому необхідне опрацювання його основних положень.

Студент має знати характеристику основних функцій Верховної Ради України, а також стадії законодавчого процесу.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 4 Конституції України, законодавчі акти, що регламентують діяльність Верховної Ради України, парламенти інших країн світу у порівняльно-правовому аспекті.

Тема 9. Президент України.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади.
2. Компетенція Президента України.
3. Строк повноважень Президента України. Конституція України про підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України.
4. Апарат та акти Президента України.
5. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим.

Теми рефератів, доповідей

1. Порядок обрання Президента України.
2. Конституційно-правові основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою України.
3. Діяльність Президента України у Раді національної безпеки і оборони України.

Перелік ключових термінів та понять теми: місце і роль Президента України в механізмі державної влади. Компетенція Президента України. Строк повноважень Президента України. Апарат Президента України. Акти Президента України. Представництво Президента України в Автономній

Республіці Крим.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського заняття передбачає вивчення теоретичних положень лекційного матеріалу та матеріалів підручника. Ознайомлення з Указом президента України «Про Положення про Адміністрацію Президента України»

Студент має знати положення Конституції України, що закріплюють інститут президентства в Україні.

Підготовка до семінару передбачає опанування знань, що визначають місце та роль Президента України в механізмі державної влади.

Здобувач освіти має знати основні функції Президента України. Порядок обрання Президента України. Законодавство про вибори Президента України. Конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Відставка Президента України. Неможливість виконання Президентом України своїх обов'язків за станом здоров'я. Усунення Президента України з поста в порядку імпічменту Верховною Радою України. Виконання обов'язків Президента України у разі дострокового припинення повноважень Президента України.

Вміти характеризувати акти Президента України.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 5 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус Президента України. Важливо зрозуміти уроки виборів Президента України у 2004 році, а також зміст конституційної реформи в частині, що стосується Президента України.

Тема 10. Виконавча влада в Україні

Семінарське заняття – 4 год.

Семінар 1 – 2 год.

1. Поняття, ознаки та система виконавчої влади в Україні.
2. Конституційний статус Кабінету Міністрів України.
3. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
4. Компетенція Кабінету Міністрів України.

Семінар 2 – 2 год.

1. Акти Кабінету Міністрів України.
2. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України.

3. Апарат Кабінету Міністрів України.
4. Центральні органи виконавчої влади.
5. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні засади адміністративної реформи в Україні.
2. Конституційний статус Урядів в інших країнах світу.
3. Виконавча влада: світовий досвід та українська модель.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття, ознаки та система виконавчої влади в Україні. Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Прем'єр - міністр України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України. Апарат Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського передбачає вивчення теоретичних положень лекційного матеріалу та матеріалів підручника. Студент має самостійно також опрацювати Закони України: «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації»

Здобувач освіти має знати: поняття та зміст виконавчої влади. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади. Поняття уряду держави та його функції.

Знати порядок утворення та повноваження Міністерства та інших центральних органів виконавчої влади: система, порядок формування.

Знати правовий статус виконавчої влади в Автономній Республіці Крим.

Конституційні засади взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування. Правові засади взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з підрозділами органів внутрішніх справ на місцях.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 6 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус органів виконавчої влади, а також зміст адміністративної реформи, як складової конституційної реформи в Україні.

Тема 11. Конституційні засади судової влади в Україні.

Конституційний Суд України. Прокуратура.

Семінарське заняття – 4 год.

Семінар 1 – 2 год.

1. Судова влада. Конституційні принципи та засади правосуддя.
2. Система судових органів України.
3. Конституційна юрисдикція. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади.
4. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.
5. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України.

Семінар 2 – 2 год.

1. Суди загальної юрисдикції: система та компетенція.
2. Спеціалізовані суди: система та компетенція.
3. Конституційний статус суддів та судочинство в Україні.
4. Вища рада юстиції: склад та компетенція.
5. Конституційні основи організації і діяльності прокуратури.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні засади судово-правової реформи в Україні.
2. Конституційний статус судів загальної юрисдикції.
3. Конституційний статус спеціалізованих судів.

Перелік ключових термінів та понять теми: судова влада. Система судових органів України. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом. Суди загальної юрисдикції: система та компетенція. Спеціалізовані суди: система та компетенція. Конституційний статус суддів та судочинство в Україні. Вища рада юстиції: склад та компетенція. Конституційні основи організації і діяльності прокуратури.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського передбачає вивчення теоретичних положень лекційного матеріалу та матеріалів підручника. Основну увагу необхідну звернути на положення закону України «Про судоустрій та статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про прокуратуру».

Студент має знати: правовий статус суддів, вимоги до кандидатів на

посаду судді України, порядок призначення суддів, гарантії незалежності суддів.

Знати функції та повноваження Конституційного Суду України. Порядок діяльності Конституційного Суду і процедури розгляду ним справ.

Знати: систему і структуру прокуратури, функції і повноваження прокуратури, порядок діяльності органів прокуратури, акти органів прокуратури.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 7 та 8 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус органів правосуддя та прокуратури, а також зміст судово-правової реформи, як складової конституційної реформи в Україні.

Тема 12. Територіальний устрій України та організація місцевого самоврядування в Україні

Семінарське заняття – 4 год.

Семінар 1 – 2 год.

1. Поняття та конституційні засади територіального устрою України.
2. Система адміністративно-територіально устрою України.
3. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.
4. Конституційно-правовий статус Верховної Ради Автономної Республіки Крим.
5. Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
6. Гарантії та забезпечення статусу і повноважень Автономної Республіки Крим.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційний лад і його закріплення в Конституції Автономної Республіки Крим.
2. Конституційно-правовий статус громадянина України в Автономній Республіці Крим.
3. Етнонаціональний розвиток та екологічна безпека в Автономній Республіці Крим.
4. Правосуддя та органи прокуратури в Автономній Республіці Крим.
5. Здійснення місцевого самоврядування в Автономній Республіці Крим.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття та конституційні засади територіального устрою України. Система

адміністративно-територіально устрою України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Конституційно-правовий статус Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Рада міністрів Автономної Республіки Крим. Гарантії та забезпечення статусу і повноважень Автономної Республіки Крим.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського передбачає вивчення теоретичних положень лекційного матеріалу та матеріалів підручника.

Підготовка до семінару передбачає базові знання з курсу теорії держави і права. Здобувач освіти має знати поняття територіального устрою держави. Звернути увагу на особливостях автономії: поняття та видах.

Користуючись Конституцією України та Конституцією АРК знати конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Звернути увагу на положення Закону України «Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим». Знати загальну характеристику Конституції Автономної Республіки Крим.

Розрізняти адміністративно-територіальні одиниці.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 9 та 10 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус Автономної Республіки Крим.

Семінар 2 – 2 год.

1. Поняття, ознаки та система місцевого самоврядування.
2. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
3. Місцеві ради – представницький орган місцевого самоврядування.
4. Правовий статус сільського, селищного, міського голови в системі місцевого самоврядування.
5. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради в системі місцевого самоврядування.

6. Органи самоорганізації населення.

7. Гарантії місцевого самоврядування.

Теми рефератів, доповідей

1. Місцеве самоврядування в системі народовладдя.
2. Основні наукові концепції місцевого самоврядування.
3. Найбільш поширені моделі місцевого самоврядування.
4. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення

муніципальної влади територіальною громадою.

5. Державна підтримка місцевого самоврядування.

Перелік ключових термінів та понять теми: місцеве самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Сільська, селищна, міська рада. Правовий статус сільського, селищного, міського голови. Виконавчий комітет в системі місцевого самоврядування. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Територіальна, матеріальна, фінансова, організаційна та правова основи місцевого самоврядування. Сфера компетенції місцевого самоврядування. Акти місцевого самоврядування. Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Статус депутата місцевої ради. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. Гарантії місцевого самоврядування.

Методичні вказівки:

Підготовка до семінарського передбачає вивчення теоретичних положень лекційного матеріалу та матеріалів підручника.

Курсант має опрацювати як теоретичний матеріал так і Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» та засвоїти:

- Поняття місцевого самоврядування.
- Ознаки місцевого самоврядування.
- Правова, організаційна і фінансова автономність органів місцевого самоврядування.
- Міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.

Особливу увагу необхідно звернути на історію становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. Магдебургське право. Органи місцевої державної влади в радянський період.

Знати систему принципів і органів місцевого самоврядування. Порядок формування органів місцевого самоврядування. Голови місцевих Рад: порядок обрання і статус. Інші форми місцевого самоврядування. Сільські, селищні міські ради. Виконавчі органи сільських, селищних та міських рад. Матеріальна і фінансова основа самоврядування. Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі. Функції і повноваження та акти органів місцевого самоврядування. Адміністративний, фінансовий, судовий та ін. контроль (нагляд) за діяльністю органів місцевого самоврядування.

Особливу увагу необхідно приділити під час підготовки до семінару питанням гарантій здійснення повноважень і відповідальності місцевого самоврядування.

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 11 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус місцевого самоврядування, головні напрямки муніципальної реформи в Україні.

ГЛОСАРІЙ

Абсентеїзм — нез'явлення виборців на виборчі дільниці для здійснення акту голосування.

Активне виборче право — право громадян обирати склад виборних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Антидемократичний державний режим — державний режим, за якого суттєво ускладнюються можливості реалізації прав і свобод громадян, а реальна влада зосереджується в руках неконтрольованої народом групи осіб або в руках однієї особи.

Безпосередня демократія — сукупність форм організації державної влади, за якої основні рішення щодо управління справами суспільства й держави схвалюються безпосередньо всіма громадянами на референдумах, зборах тощо.

Вибори — процес, унаслідок якого певна сукупність людей через голосування формує склад державного органу чи органу місцевого самоврядування.

Виборчі цензи — сукупність умов, відповідність яким є підставою для допуску громадян до участі у виборах.

Внутрішні функції держави — державні функції, що здійснюються в межах держави і в яких виявляється її внутрішня політика.

Гарантії прав та обов'язків — засоби та умови, які забезпечують цілковите й неухильне здійснення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків суб'єктів.

Громадянин — особа, яка знаходиться у сталих юридичних зв'язках із конкретною державою, що проявляється саме в наявності відповідного громадянства.

Громадянство — необмежений у просторі й часі правовий зв'язок особи з конкретною державою, який зумовлює поширення на особу всіх конституційних прав та обов'язків.

Громадянське суспільство — суспільство, в якому держава гарантує індивідам надійний захист усіх прав і свобод людини, зокрема рівні можливості щодо підприємництва, участі в політичній та інших сферах життєдіяльності суспільства.

Деліктоздатність — закріплена в законі здатність суб'єкта нести юридичну відповідальність за вчинене правопорушення.

Демократична держава — держава, що базується на визнанні та втіленні в суспільну практику таких принципів конституційного устрою, як народовладдя, політичний плюралізм, свобода й рівність громадян, реальність і невід'ємність прав людини тощо.

Демократичний державний режим — державний режим, за якого реально забезпечується здійснення широкого кола прав і свобод громадян, які мають реальні можливості впливати на формування та діяльність державних органів.

Держава — особлива політико-територіальна організація, що має суверенітет, спеціальний апарат управління і примусу та здатна надавати своїм приписам загально-обов'язкової сили для всього населення країни.

Державна мова — мова, що є обов'язковою для використання в законодавстві, офіційному діловодстві, судочинстві тощо.

Державний апарат — система органів держави, які виконують управлінські функції.

Державний режим — сукупність форм і методів здійснення державної влади.

Державний суверенітет — повновладдя й незалежність держави, що полягають у її праві за власним розсудом вирішувати свої внутрішні й зовнішні питання без втручання в них будь-якої іншої держави.

Державні органи — державні організації, наділені державно-владними повноваженнями й покликані здійснювати від імені держави управлінські функції в суспільстві.

Державні підприємства — державні організації, які здійснюють функції держави у виробничій сфері, безпосередньо забезпечують виробництво матеріальних благ.

Державні символи — встановлені конституцією або спеціальними законами особливі розпізнавальні знаки держави, в яких уособлюється її суверенітет, а в деяких випадках — і певний історичний чи ідеологічний зміст.

Державні установи — державні організації, які здійснюють функції держави, пов'язані зі створенням нематеріальних благ.

Договір житлового найму — письмовий документ, укладений на підставі ордера між наймодавцем і наймачем (громадянином, на чие ім'я видано ордер), що передбачає правила користування житлом, права та обов'язки сторін із утримання жилого будинку і прибудинкової території,

Екологічне право — система правових відносин, якими регулюються суспільні відносини з охорони навколишнього; природного середовища і раціонального використання природних ресурсів (екологічні відносини).

Екологічні права та обов'язки громадян України — система юридичне закріплених за громадянами повноважень та зобов'язань в екологічній сфері.

Житло — готовий жилий будинок чи інше жиле приміщення, придатне для проживання в ньому людей.

Житлове право України — сукупність правових норм, що регулюють житлові правовідносини між громадянами та громадян із державними та громадськими організаціями у процесі реалізації конституційного права людини і громадянина на житло.

Закон — акт законодавчого органу влади (парламенту), який має вищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів.

Законність — правовий режим точного й неухильного здійснення законів та інших нормативних актів у всіх сферах державного й суспільного життя.

Злочин — суспільне небезпечне, протиправне, винне й карне діяння, яке завдає чи може завдати суттєвої шкоди певним суспільним відносинам, що охороняються кримінальним законом.

Зовнішні функції держави — державні функції, що здійснюються в процесі спілкування держави з іншими державами та міжнародними організаціями і в яких виявляється її зовнішня політика.

Імпічмент — усунення президента з посади на основі ухваленого парламентом за спеціальною процедурою рішення про його обвинувачення в учиненні державної зради або іншого злочину.

Конституційні принципи правового статусу особи — відображені в конституції головні ідеї, покладені в основу змісту й умов реалізації прав та обов'язків людини в державі.

Конституціоналізм — 1) політична система, що спирається на конституцію, конституційні методи управління; 2) науковий напрям, у межах якого досліджуються конституційні проблеми.

Конституція — основний закон держави, в якому регламентуються найважливіші відносини у сферах державного устрою, організації й функціонування органів держави, правового статусу особи.

Конфедерація — форма державного устрою, за якої держави створюють об'єднані органи для досягнення конкретних цілей (наприклад, військові) за збереження в інших питаннях цілковитої самостійності.

Механізм держави — система державних організацій, які забезпечують реалізацію функцій держави.

Місцеве самоврядування — право певної територіальної громади (мешканців села, кількох сіл, селища або міста) самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України.

Монархія — форма державного правління, за якої вища державна влада зосереджується (повністю або частково) в руках однієї особи — монарха й передається як спадщина представникам правлячої династії.

Народ — населення певної країни.

Народний суверенітет — повновладдя народу, здійснення ним своєї невід'ємної та неподільної влади самостійно й незалежно від будь-яких інших соціальних сил.

Населення — сукупність людей, які проживають на певній території та здійснюють свою життєдіяльність у межах адміністративної чи політичної одиниці.

Національна безпека — стан захищеності життєво важливих інтересів особи, держави й суспільства від наявних і можливих загроз у всіх сферах суспільних відносин.

Національний суверенітет — повновладдя нації у вирішенні всіх питань її національного життя аж до реальної можливості створення самостійної національної держави.

Нація — спільність людей, які проживають на одній території, зв'язані загальними економічними відносинами, спільною мовою, культурою, одним законодавством, національними інтересами, митними кордонами та іншими ознаками.

Необмежена (абсолютна) монархія — монархія, в якій влада монарха ніким і нічим не обмежується, тобто в країні немає ні органів, ні законів, що могли б певною мірою змінити чи знехтувати волю монарха.

Норма права — формально визначене, сформульоване чи санкціоноване державою загальнообов'язкове правило поведінки загального характеру, реалізація якого забезпечується державним примусом.

Нормативно-правовий акт — офіційний письмовий документ компетентного державного органу, в якому закріплюються правила поведінки загального характеру, що забезпечуються державним примусом

Обов'язок (юридичний) — передбачені правом міра й вид необхідної поведінки суб'єкта.

Особа — людина як суб'єкт, що має індивідуальні інтелектуальні та інші ознаки й усвідомлює себе членом спільності таких же суб'єктів.

Парламентарна (конституційна) монархія — монархія, в якій влада монарха в усіх сферах здійснення державної влади суттєво обмежується: йому надаються лише формальний статус глави держави і виключно представницькі повноваження.

Пасивне виборче право — право громадян бути обраними до складу виборних органів державної влади та місцевого самоврядування.

Підзаконний акт — акт компетентного державного органу, що видається на підставі й на виконання законів.

Підприємницька діяльність — самостійна, ініціативна, систематична на власний ризик діяльність суб'єкта з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг і заняття торгівлею з метою одержання прибутку.

Податки — обов'язкові платежі, що їх сплачують юридичні особи та населення до бюджету в розмірах і в строки, передбачені законом.

Поділ влади — модель побудови державного апарату, згідно з якою влада в державі має поділятися між законодавчими, виконавчими та судовими органами. При цьому кожна гілка влади повинна бути незалежною від інших і водночас їм підконтрольною, що має на меті виключення можливості концентрації влади в руках одного органу.

Право — система загальнообов'язкових правил поведінки, що встановлені або санкціоновані державою і забезпечуються її примусом.

Правова держава — держава, в якій панує право, де діяльність усіх її органів і посадових осіб здійснюється на основі та в межах, визначених правом, де не тільки особа відповідальна за свої дії перед державою, а й держава несе реальну відповідальність перед особою за результати своєї діяльності.

Правова поведінка — передбачена нормами права соціальне значуща поведінка індивідуальних чи колективних суб'єктів, що контролюється їхніми свідомістю і волею.

Правовий статус особи — сукупність закріплених у законодавстві прав, свобод, обов'язків громадян і гарантій їх здійснення.

Правовідносини — специфічні суспільні відносини, учасники яких виступають як носії прав та обов'язків, установлених нормами права.

Правоздатність — передбачена нормами права здатність суб'єкта мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки.

Правоохоронні органи — органи, що їх держава наділяє компетенцією охорони суспільних відносин, урегульованих правом.

Правопорушення — суспільно небезпечне, шкідливе, протиправне, винне діяння деліктоздатної особи, що за нього може бути накладене покарання чи стягнення.

Правопорядок — відповідність суспільних відносин приписам норм права.

Правосуб'єктність — здатність бути суб'єктом права (учасником правовідносин).

Представницька демократія — сукупність форм організації державної влади, за якої певні важливі рішення щодо управління справами

суспільства й держави виносяться виборними установами (парламентами, муніципалітетами тощо).

Президентська республіка — республіка, в якій повноваження глави держави, а в деяких випадках і глави уряду, належать президентові, який обирається непарламентським способом (громадянами держави) і формує уряд, що не несе відповідальності перед парламентом.

Проступок — діяння, що порушує приписи норм права, але не сягає рівня суспільної небезпеки, притаманного злочинам.

Республіка — форма державного правління, за якої вищі державні органи обираються населенням або формуються загальнонаціональним представницьким органом влади.

Референдум — голосування населення всієї держави (загальнодержавний референдум) або його певної частини (місцевий референдум) із метою вирішення найважливіших питань суспільного життя.

Система права — внутрішня організація права, що полягає в єдності й погодженості правових приписів певної: держави.

Сімейне право — сукупність правових норм, які регулюють особисті й пов'язані з ними майнові відносини громадян, що виникають із шлюбу й належності до сім'ї.

Сім'я — первинна клітинка громадянського суспільства, в якій реалізується дітородна, виховна та інші функції суспільного життя; союз людей, оснований на добровільному й рівноправному шлюбі.

Соціальна держава — держава, зорієнтована на здійснення широкої та ефективної соціальної політики, яка має втілюватись у реальності прав людини й громадянина, в існування доступних та ефективних систем освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, у підтримку малозабезпечених прошарків населення тощо.

Соціальні норми — правила, які регулюють поведінку людей у суспільстві.

Суб'єктивне право (право громадянина) — передбачена певною нормою права можливість суб'єкта поводитися певним чином.

Суспільний порядок — порядок у суспільстві, який відповідає вимогам усього комплексу соціальних норм.

Суспільство — форма життєдіяльності людей, що склалась історично й відокремилась від навколишньої природи.

Унітарна держава — єдина централізована держава, що не має у своєму складі державних утворень і територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці (області, райони, провінції тощо).

Федерація — держава, до складу якої входять кілька державних утворень (суб'єктів федерації).

Форма держави — комплексне поняття, яке характеризує державу щодо форми правління, форми державного устрою та державного режиму.

Форма державного правління — порядок організації вищих державних органів, що визначає їхню структуру, компетенцію та взаємодію.

Форма державного устрою — порядок територіального і поділу держави, взаємовідносин її складників між собою й державою в цілому та відповідної організації державних | органів.

Функції держави — основні напрями діяльності держави, в яких втілюються її сутність і соціальне призначення.

Шлюб — юридичне оформлений добровільний, вільний та рівноправний союз чоловіка й жінки, що породжує їхні взаємні права та обов'язки, спрямовані на створення сім'ї, народження й виховання дітей.

Юридичні (спеціальні) гарантії — правові засоби (юридичні норми та інститути), покликані забезпечувати реальність прав та обов'язків особи.

Юридичні факти — конкретні життєві обставини, з якими норми права пов'язують настання юридичних наслідків у вигляді виникнення, зміни чи припинення правових відносин